

Hamza Memišević
Univerzitet u Sarajevu / University of Sarajevo
Fakultet političkih nauka / Faculty of Political Sciences
hamzamemisevic@gmail.com

KOME PRIPADA BOSNA?¹

TO WHOM DOES BOSNIA BELONG? ²

U ovom radu autori Ahmed Kico i Miralem Kapetanović sveobuhvatno analiziraju i razmatraju geopolitičke prilike u svijetu i njihove refleksije na području zapadnog Balkana. Razni geopolitički akteri Balkan smatraju svojom sferom interesa i legitimnim područjem za širenje utjecaja. U procesu pisanja knjige korištena je brojna domaća i strana literatura.

Knjiga je podijeljena na osam poglavlja. Prvo poglavlje nosi naslov *Uvodna razmatranja*, a drugo *Geopolitička situacija u Evropi i svijetu – refleksije u zemljama Zapadnog Balkana i Bosni i Hercegovini* sa četiri potpoglavlja. Treće poglavlje naslovljeno je *Geopolitička situacija u zemljama Zapadnog Balkana – refleksije u Bosni i Hercegovini* i podijeljeno je u tri potcjeline. Četvrto poglavlje, pod naslovom *Hibridno djelovanje i hibridni rat u zemljama Zapadnog Balkana*, podijeljeno je u tri potcjeline; peto poglavlje, pod naslovom *Ključni protagonisti iz Evrope i svijeta koji planiraju i vode hibridni rat protiv zemalja Zapadnog Balkana i Bosne i Hercegovine*, podijeljeno je na pet potcjelina. Poglavlje pod brojem šest nosi naslov *Ključni protagonisti u regionu koji planiraju i vode hibridno djelovanje protiv Bosne i Hercegovine* i podijeljeno je u dvije potcjeline, a poglavlje sedam *Ključni protagonisti u Bosni i Hercegovini koji realiziraju planove i koncept hibridnog djelovanja* i sastoji se od tri potcjeline. Posljednje poglavlje, pod naslovom *Izgradnja parlamentarne građanske demokracije u Bosni i Hercegovini kao odgovor na etnonacionalizam(e) i hibridno djelovanje (rat)*, sastoji se od dvije potcjeline.

Knjiga počinje predgovorom i uvodnim razmatranjem gdje autori prezentiraju ciljeve rada. Svrha ove knjige jeste, kako to autori navode, da pokaže “da je Dejtonski ugovor rodno mjesto opstanka bosanskohercegovačke države, ali i rodno mjesto njenog mogućeg nestanka”. Područje Balkana još od ranijih

---

¹ Tekst je prikaz knjige *Bosna i Hercegovina i Zapadni Balkan: Aspekti geopolitike i hibridnog rata* Ahmeda Kice i Miralema Kapetanovića (Atlantska inicijativa, 2019).

² The text is a review of the book: Review of the book *Bosnia and Herzegovina and the Western Balkans - Aspects of Geopolitics and Hybrid War*, by Ahmed Kico/Miralem Kapetanović, Atlantic initiative, 2019.

vremena bilo je interesantno važnim geopolitičkim igračima. Sasvim je izvjesno da će Balkan i dalje dobivati na važnosti, zbog političkih turbulencija koje ne opadaju, već se iznova povećavaju i kao takve mogu biti generatori budućih sukobljavanja i previranja. Na kraju ovog dijela autori postavljaju pitanje da li na području zapadnog Balkana sa posebnim akcentom na Bosnu i Hercegovinu postoje razrađeni sigurnosni sistemi koji su u stanju da odgovore na hibridno djelovanje i druge opasnosti.

U drugom poglavlju, *Geopolitička situacija u Evropi i svijetu – refleksije u zemljama Zapadnog Balkana i Bosni i Hercegovini*, autori navode da na području zapadnog Balkana lahko može doći do pogoršanja prilika i destabilizacije, prvenstveno zbog loših regionalnih odnosa, koji nisu iskusili harmonizaciju, a mogu poslužiti u svrhu daljnje razgradnje odnosa i prilika na području zapadnog Balkana. U ovom poglavlju analizira se i prisustvo stranih utjecaja i faktora, prije svega uloga i utjecaj Rusije, SAD-a i Velike Britanije.

Treće poglavlje, *Geopolitička situacija u zemljama Zapadnog Balkana – refleksije u Bosni i Hercegovini*, posvećeno je razumijevanju subverzivnih akcija koje susjedne zemlje Srbija i Hrvatska poduzimaju protiv Bosne i Hercegovine. Ovo poglavlje tretira i regionalne inicijative, prvenstveno *Inicijativu tri mora* i *Višegradsku skupinu*. Kroz ovo poglavlje prikazuju se geopolitičke prilike i turbulencije na području zapadnog Balkana.

Hibridno djelovanje i hibridni rat u zemljama Zapadnog Balkana odnosi se na četvrto poglavlje. Proces globalizacije izrodio je nove metode ratovanja. Hibridne aktivnosti i hibridno ratovanje odnose se na masovnu upotrebu neoružanih sredstava. Termin hibridni rat sastoji se od medijskih, psiholoških, informatičkih metoda pomoću kojih se nastoje ostvariti strateški ciljevi. Autori u ovom poglavlju teže ukazati da važni elementi bosanske državnosti bivaju predmetom hibridnog djelovanja. Ekonomski i sigurnosni sistem Bosne i Hercegovine posebno su ugroženi metodama hibridnog rata. U kontekstu potkopavanja ekonomskog sistema važna je uloga ruskog kapitala. Ruski kapital nije posvećen razvoju ekonomije i porastu životnog standarda, kako to autori zaključuju, već sumnjivim aktivnostima. Sigurnosni sistem Bosne i Hercegovine oličen u Obavještajnoj sigurnosnoj agenciji posebno je interesantan Srbiji i Hrvatskoj. Srbijanska i hrvatska strana upućivale su oštre kritike OSA-i zbog navodnog prisluškivanja njihovih zvaničnika. Takve poruke imaju samo jedan cilj, a to je rušenje stubova na kojima počiva država Bosna i Hercegovina. Sličnim nasrtajima izložen je bosanski jezik kao jedan od ključnih elemenata bošnjačkog identiteta na području Republike Srpske. Peto poglavlje, pod naslovom *Ključni protagonisti iz Evrope i svijeta koji planiraju i vode hibridni rat protiv zemalja Zapadnog Balkana i Bosne i*

Hercegovine, prikazuje političke aktivnosti Ruske Federacije, Republike Turske, Saudijske Arabije, Islamske Republike Iran i Evropske unije. Rusija svoj utjecaj na ovom području želi ostvariti preko Srbije i bosanskog entiteta RS. Važnu ulogu u kreiranju rusofilskog diskursa imaju mediji koje finansira Rusija, a sve u cilju širenja antizapadnih, antievropskih i nacionalističkih ideja. Političke aktivnosti Republike Turske određene su doktrinom neoosmanizma, smatraju autori. Vanjskopolitička doktrina neoosmanizma podrazumijeva višesmjernu politiku Turske, odnosno samostalno vođenje vanjske politike Turske, bez sugestija drugih velikih sila. Aktivnosti Saudijske Arabije i Irana posmatraju se kroz stereotipne analize počevši od “svetih ratnika” i “izgradnje islamskih centara”. Evropska unija zbog povećanih unutrašnjih problema nije u mogućnosti na adekvatan način suprotstaviti se navedenim utjecajima. Koliko je Evropska unija nemoćna u ovom trenutku, najbolje pokazuje činjenica da su u pojedinim strukturama ovladali ruski utjecaji.

U šestom poglavlju, *Ključni protagonisti u regionu koji planiraju i vode hibridno djelovanje protiv Bosne i Hercegovine*, analizira se politika Srbije i Hrvatske prema Bosni i Hercegovini. Iako su srpska i hrvatska politika osuđene kao genocidne i zločinačke od međunarodnih sudova, ideje o podjeli Bosne nisu nestale, već su ponovo aktualizirane. Srpska politika može se okarakterizirati kao “ketmanska”. Takva politika “podrazumijeva određenu vrstu ponašanja gdje čovjek svoje ophođenje prilagođava datoj situaciji bez obzira na to što ponašanje odudara od njegovih stavova.” Slično raspoloženje vlada u hrvatskoj politici, gdje hrvatski zvaničnici upućuju opasne poruke prema Bošnjacima. Kroz te poruke Bošnjake se nastoji satanizirati i prikazati kao stranim faktorom na području Evrope, a Hrvatska kao *Antemurale Christianitatis*. Podrška takvim politikama dolazi od ruskih centara, koji su uspješno instalirani u Srbiji. Srpsko-ruski humanitarni centar u Nišu i Ruski institut za strateška istraživanja predstavljaju centra odakle se kreira prorуска atmosfera na Balkanu i vrši daljnja destabilizacija.

Sedmo poglavlje nosi naslov *Ključni protagonisti u Bosni i Hercegovini koji realiziraju planove i koncept hibridnog djelovanja*. Kao “glavni izvođač radova” označen je Milorad Dodik. Indiferentnost evropske politike iznjedrila je novog Dodika, a to je Dragan Čović. Trenutno Bosni i Hercegovini ne prijete samo srpski destabilizirajući i secesionistički element već i hrvatski, koji ohrabren srpskom politikom. Predsjednik bosanskohercegovačkog entiteta Milorad Dodik postao je glasnogovornik ruske politike. Njegove izjave usmjerene su na širenje ruskih stavova. Da širenje ruske, panslavenske i panpravoslavne politike ne dolazi samo od Dodika, dokaz su postojanje brojnih rusko-srpskih organizacija. Na području entiteta RS “ne postoji

nijedno udruženje koje okuplja pripadnike ruskog naroda, ali postoji veći broj udruženja koja okupljaju proruski orijentirane građane, zaljubljenike ruske historije, kulture i tradicije.”

Posljednje poglavlje knjige, pod naslovom *Izgradnja parlamentarne građanske demokracije u Bosni i Hercegovini kao odgovor na etnonacionalizam(e) i hibridno djelovanje (rat)*, propituje mogućnost da se Bosna i Hercegovina utemelji na “individualističkom principu nakon završetka rata, nakon etničkog čišćenja i genocida” i da “sve religije budu jednake”. Ideja nezavisne i suverene Bosne i Hercegovine uvijek je nailazila na otpor od srpskih i hrvatskih nacionalista. Iste političke snage nisu samo osporavali Bosnu nego su koristili svaki momenat da je uništavaju. Dejtonski mirovni ugovor nije kriv za trenutno stanje u Bosni i Hercegovini, krive su državne politike Srbije i Hrvatske koje nisu pružile šansu saradnji, dogovoru i komuniciranju među državama. Uspostava Bosne i Hercegovine na navedenim principima zahtijeva postojanje elementarne državne i političke svijesti koja trenutno ne postoji kod ogromnog dijela političkih elita i, samim tim, ideja uspostave Bosne i Hercegovine na navedenim principima osuđena je da čeka bolja vremena.

Držimo stav da ova knjiga ima apologetski pristup s obzirom na izdavača knjige. S obzirom na navedeno jasna je tendencija da se ostali inostrani geopolitički akteri, u odnosu na SAD, Veliku Britaniju i EU, sataniziraju i pokažu štetnim za Bosnu i Hercegovinu. Recentni pokušaji o nametanju izbornog zakona, koji je mogao imati iznimno loše posljedice po BiH, potaknuti su od SAD-a i Velike Britanije, upravo od onih za koje autori smatraju da su ključni za opstanak Bosne i Hercegovine. Takav izborni zakon generirao bi daljnju teritorijalnu razgradnju Bosne i Hercegovine. Knjigom se želi poslati poruka da su Rusija, Turska, Kina, Iran i Saudijska Arabija najveće prijetnje za opstanak države. Opravdano je postaviti pitanje da li su ove države podsticale štetni izborni zakon kao rješenje za Bosnu i Hercegovinu. Također ideja “Otvorenog Balkana”, koja je označena kao mimikrija za novi srpski imperijalizam, uživa podršku američkih diplomata. Kuda će ploviti bosanski brod, treba primarno da zavisi od bosanske politike, a ne od inostranog faktora, bez obzira na to o kojem se geopolitičkom akteru radilo. U bosanskoj državi politiku ne trebaju artikulirati “mali Rusi”, “eurofili” ili “mali Amerikanci”. Tu obavezu trebaju preuzeti oni koji smatraju da je za Bosnu i Hercegovinu najbolje rješenje da se uzda u se i u svoje kljuse